

Japan, een warm bad!

In mei 2001 werd het INOP (Instituut Nationale Onderwijs Promotie) benaderd door het Japanse ISEI (International Society for Educational Information) voor een congres over de vraag hoe Japan in Nederlandse geschiedenis en aardrijkskunde schoolboeken werd gepresenteerd. Het INOP zocht contact met de betreffende vakorganisaties en namens de geschiedenisdocenten gingen Loek Janssen en Harry Havekes eind november 2001 naar dit congres in Tokio.

De vlucht was lang – en er gingen ook nog eens acht uren 'verloren' –, maar het welkom in Japan was hartverwarmend. Niet alleen was alles tot in de puntjes verzorgd, maar we stapten ook een heerlijke nazomer in. De meegenomen jas is het hotel, dat tegenover de keizerlijke tuinen lag, niet meer uitgekomen.

De eerste dag kregen we de kans om even te acclimatiseren. In de vroege ochtend werd op persoonlijk initiatief een van de grootste Shinto schrijnen van Tokio bezocht. Na een kleine offerande bogen de historici twee maal, klaptten twee maal in de handen en deden een stille wens. Die dag werden de oostelijke keizerlijke tuinen bezocht, waar tijdens de Edo-periode het centrum van de macht lag, en later op die dag bezochten we het Nationaal Museum.

De volgende dagen werden ingenomen door het congres, dat bestond uit twee delen, een tafelconferentie met lezingen van de Nederlanders en de Japanners en een studiebezoek aan het Nationaal Historisch Museum, waar de complete geschiedenis van Japan voor schoolkinderen wordt duidelijk gemaakt. Hoewel het concept hiervan al 30 jaar oud is, voldoet het op vele punten aan de moderne eisen van denken over onderwijs: visualisering en tastbaar maken van de geschiedenis, zowel in thematische als in chronologische opzet. Over de inhoud van de lezingen kunt u hieronder meer lezen.

Na het congres werden de hoogvereerde vertegenwoordigers van Nederland meegenomen op een kleine rondreis door Japan. Er werd een bezoek gebracht aan het indrukwekkende vredesmuseum en

vredespark in Hiroshima. Het park, op enkele honderden meters van het hypocentrum van de bom, stond met zijn rust in schril contrast met de gruwelijke verschrikkingen die in het museum getoond werden.

Het is ongelooflijk hoe deze stad letterlijk uit de as is herrezen. In het huidige Hiroshima herinnert alleen het park, het museum en de beroemde a-bom koepel nog aan 6 augustus 1945, 8.15 uur. Contemporain Hiroshima wordt gedomineerd door lichtreclames, grote brede wegen en jongeren die bezit hebben genomen van de openbare ruimte.

Later op die dag werd ook nog een bezoek gebracht aan het Miyajima tempelcomplex, waarvan de beroemde toegangspoort in het water staat. Deze houten tempels, met veelvuldig gebruik van oranje, waren ook voor de in kostuum gestoken Japanners een belangrijke trekpleister. De Japanse architectuur harmoniseert altijd met de omliggende natuur: bomen, struiken en heuvels lijken een geheel te vormen met de tempels, schrijnen en pagodes.

Met de Shinkansen (de snelste trein ter wereld) werd de reis vervolgd naar Himeji. Dit prachtige, witte kasteel uit de zestiende en zeventiende eeuw behoorde toe aan de plaatselijke daimyo, die daar slechts een deel van het jaar woonde, omdat de shogun Tokagawa eiste dat hij de rest van het jaar in Edo (= Tokio) verbleef. Via een labyrint van voorhoven, gebouwen en paden werd de vijand zodanig op het verkeerde been gezet dat niemand er ooit in is geslaagd het kasteel te veroveren.

Poort op het heilige eiland Miyajima.

De laatste dag werden de keizerlijke paleizen, villa's en tuinen bezocht in Kyoto, dat 1100 jaar lang de residentie van de keizers is geweest. Opnieuw werden we geconfronteerd met een stad waar oud en nieuw naast en door elkaar lopen. De keizerlijke paleizen worden gekenmerkt door een prachtige eenvoud en mooie ingehouden kleuren. En ook nu weer zijn natuur en architectuur tot een schitterende eenheid geworden.

In drie dagen tijd werden drie monumenten bezocht die op lijst van het werelderfgoed staan. Japan hebben we leren kennen als een land dat heel anders is dan we verwachtten, maar waarschijnlijk ook anders is dan het beeld dat we nu hebben.

Harry Havekes en Loek Janssen